

Az AIKSZ Zrt. vezetője bútorgyártásról, szakképzésről, esztergálásról

A LÉNYEGET LÁTNI, A FÁT SZERETNI KELL!

Tóth Norbert

„Aki szakállal hordja a szemüveget, biztos nagy tudósa a léleknek” – szól a dalszöveg, jól megragadva az emberi vonások összefüggéseit. Beszélgetőtársam egyrészt egy olyan gyakorlatorientált szakember, aki szereti tudni-látni a dolgok mögött lévő összefüggéseket is. Másrészt egy jó humorú pedagógus alkat – diákoknak, kollégáknak egyaránt. Emellett nemcsak a sportot, hanem a sportos életvitelt is kedveli – még így is, a hetvenhez közelebb. S majd’ elfelejtem: ő is szakállal hordja a szemüveget.

Az önzetlen törekvéssel szervezett, jó hangulatot ígérő események már messzebről is jól láthatók, a körvonalai jobban kivehetők. Így voltam azzal a hírrel is, amit a XIV. Országos Faesztergályos Találkozó beharangozója kapcsán tett közzé a Magyar Faesztergályosok Egyesülete (MAFAE). Ráadásul a hír végén ez volt az aláírás: Fakéz. A felhívás persze kíváncsivá tett, ebből pedig találkozó, majd jó kedélyű beszélgetés s belőle egy interjú is kerekedett. Fakézzal, azaz Köpf Jenővel, a székesfehérvári AIKSZ Zrt. elnök-igazgatójával beszélgettem.

– A Fakéz egy művésznév? Esetleg így ismernek téged a kollégák, ismerősök?

– Kicsit messzebről kell indulnom a válaszáért. Édesapám makettkészítő volt a filmgyárban. A gyakorlati kezűességet és a fa szeretetét tőle is örököltem, ezért is mentem az Újpesti Faipari Technikumba, ahol 1968-ban végeztem. Az akkori technikumot kell itt most aláhúzni, hisz akkor még megtanították nekünk a szakmát, ráadásul fegyelemre neveltek és tartást vártak el tőlünk. Szóval ott nemcsak a szabványvonalakatkel-

lett kilométer hosszúságban húzni, hanem azt is tudtuk, hogy mindezt miért tesszük. Aztán a faipari egyetem sokkal elméletibb világa következett. Ekkor én már intenzíven sportoltam: futottam, a tájfutásban szép eredményeket értem el. Az egyetem elvégzése után Székesfehérvárra kerültem és a sportbéli elfoglaltságomon is változtatni szerettem volna. Áttértem a teniszre, ott szerveztem meg a Fakéz-kupát is, és többek között így ragadt rám a Fakéz.

TUDNI – MIÉRT?

– *Vissza kell térnem egy gondolatodra, miszerint ismerni kell a miérteket egy-egy tevékenység mögött. Azt, hogy valójában miért csinálunk valamit, és miért éppen úgy tesszük?* – Igen, ez meghatározó fontosságú. Elismerem, annak idején bennem is jelen volt az a fiatalkori lázadás, ami sok mindent értelmetlennek látott, például a szakoktatásban. Később azonban azok a dolgok nyertek értelmet, amelyek nemcsak önmagukban magyarázzák a dolgok működését, hanem összefüggéseikben a

Betlehem (Köpf Jenő munkája)

lényegét is képesek felvillantani. Ha saját oktatási példát hozhatok: addig volt értelme az elméletet tanítani a technikumban vagy az egyetemen, amíg annak volt egy jól megragadható hasznossága, és tudtuk a gyakorlatban is alkalmazni. Vagy egy sportos példával élve: a futást nagyon szerettem és szinte hivatásszerűen folytattam, de csak addig, ameddig élveztem. Amikor elkezdtek fájni az ízületeim, akkor át kellett térnem másra – így jött a tenisz. Szóval csupán az elmélet, az elmélkedés önmagában kevés, gyakorlati gondolkodásra is szükség van.

Jellemzően egyedibútor-gyártás folyik az AIKSZ Zrt.-ben

– „A végzetek az akarót vezetik, a nem akarót vonszolják” – mondja Seneca. Más szavakkal: a belátásra is szükség van, nem csak az elméletekre. Térjünk rá a jelenlegi munkahelyedre, amelyet most már te irányítasz. Hogyan kerültél annak idején az AIKSZ-hez?

– A sport révén kerültem a székesfehérvári Asztalosipari Kisszövetkezetbe – az AIKSZ név innen ered. A szövetkezeti formáról csak annyit, hogy annak idején ide azok jöttek dolgozni, akik jellemzően önálló asztalosok voltak. Az '50-es évek kommunizmusában nem jelentett jó pontot egy magánzó iparos. Így a mester választhatott: vagy elviszik Kistarcsára, egy átnevelő munkatáborba, vagy „tömörül” egy ilyen szövetkezetbe. A szövetkezeti forma és konkrétan az AIKSZ viszont úgy foglalkoztatta ezeket az asztalosmestereket, hogy legalább az illúziójuk megmaradt azzal kapcsolatban, hogy ők önálló iparosok. Visszakanyarodva: a futásnak, a sportnak köszönhetően kerültem ide, itt kezdődött a bútorgyártással kapcsolatos szakmai életem.

– A gyakorlati gondolkodást, mint mondtad, fontosnak tartod. De vajon a gyakorlati fogásokat is át tudtad venni ezektől a mesteremberektől?

– Azt kell, hogy mondjam, nem volt könnyű. Az itt lévő idősebb mesterek valóban ismerték még az asztalosipari tradíciókat.

Viszont volt olyan is, aki csak azért jött be munkaszüneti napon egy-egy összetettebb munkát elvégezni, hogy a többiek ne lássák a szakmai fogásokat. Összességében azért jó dolog volt itt faipari mérnökként – az akkori elnök és a műszaki vezető is kedveltek. Ám semmi sem tart örökké: nyugdíjba mentek, ráadásul a rendszerváltás környékén. Hamarosan utána megjelent a szövetkezeti törvény, ami szerint szét kellett volna osztani a szövetkezeti vagyont. Ez azonban több sebből is vérzett: egyrészt a régi öregek egy része már nem élt, a rokonság sem volt bevonható, másrészt ez a szétosztás nagyjából olyan, mintha a családi autót úgy osztanánk szét, hogy a nagybácsi kapja a kerekeket, a testvérek a kormányt meg az üléseket és még folytathatnám. Ráadásul vállalkozni sem olyan könnyű dolog: megvan az íratlan szabályai annak, hogyan bánjunk a kezünkben lévő vagyontárgyakkal. Szóval annak semmi értelmét nem láttam, hogy szétszedjük azt, ami eddig egyben volt. Én azt ígértem, hogy a vagyontárgyakat egyben tartva vállalom a felelősséget, hogy foglalkozom a megrendelővel, folyamatosan lesz munka, tanuló, szakképzett utánpótlás stb. Aki ezeket a szempontokat elfogadta, és hajlandó volt csupán a munkaerejével részt

venni a közös munkában, az maradt. Később aztán átalakultunk részvénytársasággá.

Halevő madár (Köpf Jenő munkája)

TUDNI ALKALMAZNI, DE TUDNI ÁTADNI IS

– Akkor fokozatosan csak kialakult a kollektívában, hogy egy hajóban eveztek...

– Mint említettem, korábban voltak olyanok, akik a szakmai fogásokat elrejtették a kollégák elől. Nekem ez mindig nagyon furcsa volt: én úgy vagyok vele, hogy amit tudok, azt mindig igyekszem átadni másoknak is. Nyilván ez is közrejátszott abban, hogy az AIKSZ Zrt.-nél nagy hangsúlyt fektettünk a tanulók szakmai képzésére: külön tanműhelyben, kis csoportokban több szakoktató is foglalkozott a diákokkal. Igaz, idővel ez is változott: korábban mindig azt szerettem volna, ha tíz tanulóból tíz asztalos lesz. Ma már ezt korántsem látom reálisnak, sajnos. Jó, ha egy választja ezt a hivatást a tízből, de ő nálunk marad dolgozni.

– Sajnos nagyon sok helyen tapasztaljuk a mai szakképzés nehézségeit. Szerinted mi lenne a megoldás?

Rovar anya gyermekével (Köpf Jenő munkája)

– Az élet közeli helyzetekre nevelni őket a munkán keresztül. Miért nem adunk nekik gondolkodós feladatokat? Ezt kellene elsajátítani a tanulónak, nem a fecskefarkú fogazást! Azt tanulja meg az iskolában az egy év alapozási időszak alatt. Utána már az ilyen feladatokat nem kellene éveken keresztül erőltetni: a megrendelők többsége ma úgyszem tudja megfizetni az ilyen kézi munkát. Elgondolkodtatós, kihívást jelentő feladatokat kellene kapniuk a diákoknak, hiszen a problémamegoldási készség fejlesztése lenne a legfontosabb a szakmai képzésben.

– *Ez igaz, ugyanakkor az egyéni példamutatás is fontos: mit lát bennünk, rajtunk az a tanuló? Mennyire vagyunk követhetők, példák az ő számára?*

– Megint csak visszaidézem a technikai éveket: ott a minőségi munka természetes volt. Én is ezt a szemléletet hoztam magammal. Ugyanakkor a mai fogyasztói elvárásoknak az akkor készült bútorok nem igazán felelnének meg. Az akkori mesterek ismerték ugyan a szakmát, de a mai követelmények és piaci helyzet közepette már nem lehetne azzal a hozzáállással a piacon maradni. Magyarán nemcsak a szakmát kell magas szinten tudni, de annak alkalmazását is képesnek kell lennünk az adott környezetre átformálni, adaptálni. Ezért nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy társaságunk a szakmai tradíciót korszerű technológiával ötvözve modern, egyedi bútorok készítésével álljon az igényes megrendelőink rendelkezésére. Szeretném, ha szakmunkástanulóink az üzemi gyakorlatban megtanulnák: csak kiváló minőségű termékekkel lehet hosszú távon a piacon maradni. Kívánom, hogy munkatársaim ne csak pénz-

kereseti lehetőséget lássanak a munkájukban, hanem ez legyen a hobbijuk is, mert akkor boldog emberek lesznek. A fiam, Ádám is ezt vallja, aki szintén itt dolgozik, sőt, fokozatosan veszi át a vezetést Kocsis Péterrel, a főkönyvelőnk – a másik főrésztvevő – fiával.

– *Ez előremutató. Viszont ugorjunk egyet! Az esztergálás iránti szenvedélyed hogyan kezdődött?*

– Az a helyzet, hogy nagyon szeretem a fát, így annak mindenféle megmunkálási formája nagyon érdekelt korábban is. Itt, Fehérváron volt szerencsém találkozni a 84 éves Szigli Laci bácsival, aki faesztergályosként a legmegbecsültebb iparosnak számított. Elmentem hozzá, de úgy fogadott, hogy csak

nekem minden fogást. Ezen a területen is alkalmazom azt, amit már mondtam: igyekszem megosztani a szakmai tapasztalatomat, átadni az esztergálás szépségét azoknak, akiket ez érdekel. Esztergályosszaköröket is szerveztünk-szervezünk a környékbelieknek. Akik pedig már elsajátították az alapokat, azokkal csak konzultálunk, alkalmanként. Ilyenek az esztergályostalálkozók is: a legutóbbit, a XIV. Országos Faesztergályos Találkozót december 8–9-én tartottuk. Aki teheti, elhozza a kis esztergagépét is, hogy ne csak beszéljünk, hanem dolgozzunk is. Adakozásra is van lehetőség a már elkészült munkákkal. Immár harmadik alkalommal adtunk ajándékba esztergályozott tárgyakat a

A MAFAE tagjai

nem képzelem azt, hogy ő hajlandó konkurenciát nevelni magának. Végül csak összebarátkoztunk, így sokat tudtam tőle tanulni. Sajnos a nagy korkülönbség miatt nem tartott sokáig a kapcsolat. Budapesten találtam egy másik mestert, Fuchs Jánost, aki jóval fiatalabb volt és szintén bolondul a fáért, ahogy én is. Ő tényleg önzetlenül megmutatott

Katolikus Karitásznak, amelyeket a fehérvári püspöki palota udvarán rendezett adventi vásáron is sikerrel árulnak. A befolyt összeggel így mi is hozzá tudunk járulni a rászoruló karácsonyi ajándékozásához. ■

A képek a szerző, valamint Mőcsényi Miklós fotói.